

Motion till riksdagen 2020/21:2980

av **Solveig Zander m.fl. (C)**

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställda pensioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att dela pensionsrätten mellan föräldrar under småbarnsåren och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att fördela om tilldelningen av pensionsrätter under studier till fördel för barnåren och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av särskilda informationsinsatser till föräldrar och företagare om livsinkomstens betydelse för pensionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare reglering av kommunernas ansvar för pensionärernas levnadsstandard och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av äldres kostnader och ersättningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att se över beräkningsgrunderna för utrikesföddas pensioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet vill verka för att ingen pensionär ska ha mindre kvar av sin pension än att man klarar sin försörjning när nödvändiga kostnader är betald. Det gäller till exempel boende, mat och vård och omsorg.

Jämställda pensioner

Sverige har ett könsneutralt pensionssystem men eftersom arbetsmarknaden fortfarande är ojämsälld blir utfallet av pensionssystemet ojämsälld. Kvinnan har ofta utgjort en förutsättning för mannens karriär då hon varit hemma och tagit hand om hem och barn och därmed haft en låg eller ingen inkomst alls. För att uppnå jämställda pensioner behöver både arbetslivet och familjelivet bli jämställt och vi behöver dela pensionspoängen mer rättvist. Under småbarnsåren, då den obetalda arbetsbelastningen är extra ojämn, föreslår vi därför att pensionsrätter delas rakt av mellan föräldrarna. Det innebär att premiepensionen automatiskt ska delas mellan makarna. Önskar man inte det fordras att man avsäger sig delningen av premiepensionen.

Det är fler aspekter inom jämställdhetsområdet som måste ses över. Lönen är en viktig del då män har högre lön trots att kvinnor och män arbetar inom likvärdiga yrken. Det behövs kraftfulla åtgärder för att lönesättningen ska bli mer jämställd vilket bl.a. innebär att män mycket väl kan arbeta inom kvinnodominerade yrken och tvärt om.

Höjda pensioner

De som idag sitter med de lägsta pensionerna, oftast kvinnor, påverkas till stor del av följsamhetsindex. Centerpartiet vill se över följsamhetsindexeringen. Vi är inte främmande för att höja garantipensionen men det viktigaste är att den allmänna pensionen får en större utväxling. En möjlig lösning för detta kan vara att de 18,5 procent som i dag avsätts, oavkortat kommer pensionärerna till del och inte enbart 17,21 procent.

Pensionsmyndigheten har i rapporten till regeringen föreslagit att dessa medel istället kan användas för att utöka barnårsträtten. I Pensionsmyndighetens rapport Pensionsrätt för studier och barnår och hur de bidrar till jämställda pensioner (Ds 2016:19) föreslås att minska andelen till studieår och istället omfördela till barnår. En sådan omfördelning skulle vara till fördel för kvinnor och därför minska pensionsgapet något.

I den pensionsöverenskommelse som ingicks i december 2017 är höjda pensioner en viktig del. Som en kortsiktig lösning har gruppen kommit överens om att införa ett pensionstillägg. Centerpartiet står bakom överenskommelsen och är samtidigt angelägna om att detta tillägg så snart som möjligt kan ersättas av en långsiktig hållbar lösning som hedrar pensionssystemets principer.

Information om livsinkomsten

Centerpartiet vill inte detaljstyra människors fördelning av hemarbete, men för att kunna göra bra val behöver vi tillgång till information om hur våra beslut kring föräldraledighet, deltidsarbete och pensionssparande påverkar vår framtida ekonomi. Därför vill Centerpartiet att Pensionsmyndigheten i samverkan med berörda parter (t.ex. mödravård, försäkringskassa, skatteverk, banker och skola) får ett informationsuppdrag riktat till föräldrar om livsinkomst. Samtidigt är det viktigt att arbeta längre och högre upp i ålder. De föreslagna ålderhöjningarna för bättre pensioner får inte dra ut på tiden. Dessutom bör arbetsförmedlingen och deras samarbetspartners kalla alla äldre arbetslösa över 60 år för att medverka till att arbeta vidare och informeras om hur angeläget det är för en bättre pension.

De flesta som har en anställning får tjänstepension från sin arbetsgivare. Företagare ansvarar själva för sin ekonomiska status när de går i pension. Precis som anställda tjänar företagare in en allmän inkomstpension. Hur mycket som betalas in beror på vilken lön de tar ut, vilket många inte är medvetna om. Ett privat pensionssparande är viktigt för företagare och kompletterar den allmänna pensionen. Den här kunskapen behöver spridas och ingå i ett informationsuppdrag riktat till företagare om livsinkomst.

Rimlig levnadsstandard i hela landet

Många pensionärer har inte tillräckligt med pengar över för mat när räkningar, hyran och andra utgifter är betalt. Vi måste få en tydligare reglering och lagstiftning på att kommunerna måste se till att pensionärerna i varje kommun har det bra. Det bör utredas om kommunerna ska ta över ansvaret för att ha direktkontakt med de äldre för att se till att de har en rimlig levnadsstandard.

Det finns ett förbehållsbelopp som innebär att alla ålderspensionärer ska ha en viss summa kvar att leva på när alla kostnader för vård och omsorg m.m. är betalt. Maxtaxan ska sedan finnas för att garantera att det finns ett tak på utgifterna. Men utöver detta

finns flera utgifter som inte ingår i maxtaxan och förbehållsbeloppet. Det varierar mellan kommunerna vilka kostnader de har för vissa nödvändiga trygghetssystem för den äldre. Det behövs en översyn av äldres kostnader och ersättningar. Nivåer och vad som ingår i försörjningsstödet, existensminimum och förbehållsbelopp behöver ses över. Ekonomin för pensionärer ska inte skilja mellan kommuner.

Pension till utrikesfödda

Om en pensionssökande har beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser räknas som försäkringstid för garantipension även tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige.¹

Innebörden av ovanstående är att en person som kommer som flykting till Sverige som 60-åring kan tillgodoräkna sig full garantipension. Centerpartiet anser inte att detta är rimligt. Vi menar att beräkningsgrunderna för utrikesföddas pensioner bör ses över.

Solveig Zander (C)

Jonny Cato (C)

Martina Johansson (C)

Johanna Jönsson (C)

¹ Socialförsäkringsbalken (2010:110) 67 kap, 7